

**УЧАСТЬ У ДОСЛІДНИЦЬКІЙ РОБОТІ ШКОЛИ, ЯК МОЖЛИВИЙ
КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Вашенко Лідія

к.п.н., старш. наук. співробітник, відділ
моніторингу та оцінювання якості загальної
середньої освіти, Інститут педагогіки
НАПН України

Анотація. Участь вчителів у дослідно – експериментальній роботі закладів загальної середньої освіти є важливою складовою підвищення їх професійного рівня і може служити одним з критеріїв оцінювання педагогічної майстерності. Дослідження проведені на базі ліцею дають підстави зробити висновок про те, що педагоги ліцею є свідомими учасниками дослідно-експериментальної роботи з перевірки результативності та застосування педагогічних інновацій. Більшість з них вважає участь у дослідницькій діяльності формою самоосвіти, засобом підвищення професійної майстерності вчителя, що впливає на якість навчальної діяльності учнів.

Ключові слова. Оцінювання професійної діяльності вчителя, дослідницька робота школи, інноваційна діяльність.

Реформування системи освіти пов'язано з оцінюванням професійної діяльності вчителів закладів загальної середньої освіти, забезпечення моніторингу якості шкільної освіти. Законом України «Про повну загальну середню освіту» (2020) визначено, що система забезпечення якості освіти передбачає атестацію та сертифікацію педагогічних працівників [1]. Якість професійної діяльності вчителя залежить від багатьох факторів і одним із них є рівень засвоєння вчителем провідних ідей науки [2]. У цьому контексті важливим є участь педагогів у дослідно – експериментальній роботі та

можливостей застосування педагогічних та управлінських інновацій. Щодо педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст й форми навчання та виховання; в організацію спільної діяльності вчителя й учня. Інновації є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих вчителів і цілих колективів [3]. Успішність освітніх реформ залежить від сприйняття і підтримки їх педагогами. Для досягнення значних змін у системі освіти необхідно поєднувати методи послідовного реформування з передовими ідеями системних інновацій, для розвитку яких, перш за все, потрібні професіонали, які володіють необхідними для цього якостями й навичками. Саме від здатності вчителів впроваджувати інновації в свою педагогічну діяльність залежить якість шкільної освіти.

Щоб дослідити як змінюються ціннісні орієнтації педагогів, ми звернулися до педагогічного колективу експериментального навчального закладу всеукраїнського рівня – ліцею №17 м. Хмельницького. Це багатопрофільний навчальний заклад, який системно працює над поліпшенням якості шкільної освіти. Ми провели дослідження, які допомогли створити динамічну картину окремих процесів, що відбуваються у педагогічному колективі школи. У ході досліджень, які були проведені відділом моніторингу та оцінювання якості загальної середньої освіти

Інституту педагогіки НАПН України спільно з колективом експериментального навчального закладу – Хмельницьким ліцеєм №17 було опитано 30 педагогів різного фаху базової та старшої школи.

Результати опитування свідчать про те, що педагоги ліцею є свідомими учасниками дослідно-експериментальної роботи з перевірки результативності та застосування педагогічних інновацій, зокрема моніторингу предметних і ключових компетентностей в основній і профільній старшій школі. Більшість педагогів (таблиця 1) участь у дослідницькій діяльності назвали формою самоосвіти. І це важливо, бо готовність до самоосвіти є однією з важливих цілей сучасної школи, обов'язковою умовою досягнення професіоналізму, показником якого є успіх учнів.

Таблиця 1

Розподіл відповідей запитання щодо участі вчителя у дослідницькій діяльності навчального закладу

№	Твердження	Бали
1	Є формою самоосвіти	309
2	Підвищує професійну майстерність вчителя	299
3	Позитивно впливає на якість навчання учнів	276
4	Сприяє підвищенню категорії в період атестації	248
5.	Заважає організації навчального процесу	35

З невеликим інтервалом розміщуються позиція педагогів – підвищення професійної майстерності вчителя, що свідчить про впровадження елементів інновацій в роботу педагогів. На третю та четверту позиції педагоги розмістили твердження про те, що участь у дослідницькій роботі ліцею впливає на якість навчання учнів та сприяє підвищенню їх категорії в період атестації.

Важливими на нашу думку, є відчуття педагогів щодо їх ролі в експериментальному навчальному закладі. Внутрішня готовність до змін пов'язана з усвідомленням педагогами власного місця, власної позиції відносно інших, критичної оцінки своєї відповідальності цим запитам..

Таблиця 2

Розподіл відповідей на запитання про роль - вчителя експериментального навчального закладу

№	Твердження	Бали
1	Активний користувач інновацій	306
2	Суб'єкт дослідження	231
3	Об'єкт дослідження	226
4	Автор інновацій	193
5	Пасивний користувач інновацій	114

Найбільшу кількість балів (таблиця 2) набрало твердження про те, що вчителі ліцею відчувають себе активними користувачами інновацій, які вони впроваджують у свою діяльність. Важливою є також друга позиція, яка свідчить про те, що вчителі відчувають себе суб'єктами, тобто учасниками інновацій. Четверте місце зайняло твердження педагогів, які вважають себе авторами інновацій. Цілком зрозуміло, що ця позиція не набрала великої кількості балів, лише частина педагогів відчуває себе авторами інновацій.

Вчителі розуміють, що якість шкільної системи ґрунтується на якості

педагогів, що працюють в ній. Тому відповідаючи на запитання про шляхи підвищення якості шкільної освіти (таблиця 3), перевагу відділи підвищенню рівня професійної майстерності педагогів. З малим інтервалом на другій сходинці виявилася позиція - приведення змісту навчальних предметів у відповідність до сучасних вимог, що свідчить про проблеми у змісті шкільної освіти, що потребують вирішення. На третю позицію педагоги винесли завдання трансформування навчального процесу за рахунок сучасних методів навчання.

Таблиця 3

**Розподіл відповідей на запитання щодо ефективності шляхів
поліпшення якості шкільної освіти**

№	Шляхи	Бал
1	Підвищення рівня професійної майстерності педагогів	306
2	Приведення змісту навчальних предметів у відповідність до сучасних вимог	305
3	Трансформування навчального процесу за рахунок сучасних методів навчання	275
4	Активна робота з батьками	216

Соціально – економічні зміни в розвитку суспільства ставлять нові завдання перед школою як соціальним інститутом, що формує особистість. Дослідження, проведені у ліцеї дають підстави зробити висновок про те, що педагоги розуміють, що якість шкільної системи ґрунтується на професіоналізмі педагогів, які працюють в ній, на їх умінні впроваджувати інновації в свою педагогічну діяльність, що може бути одним із критеріїв оцінювання їх професійного рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1 Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.

2. Коваленко Є.І. Діагностика якості професійної освіти. Наукові записки НДУ ім. МЮ Гоголя. Психолого-педагогічні науки. — 2011. — № 10

3.Ващенко Л.С. Зміни в педагогічному портреті навчального закладу. Біологія і хімія у рідній школі.- 2018. -№.5.-С.41-48.